

پوستها

- نظری اجمالی بر مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران و عمده‌ترین فعالیت‌های آن
- آیین‌نامه مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران
- آیین‌نامه شبکه کیفیت تدریس - یادگیری در دانشگاه تهران
- آیین‌نامه تشکیلات ارزیابی کیفیت آموزش در پردیس‌ها/ دانشکده‌های مستقل
- فرم خود ارزیابی کیفیت فرایند تدریس - یادگیری
- چارچوبی برای تدوین طرح درس

پیوست‌ها:

- ❖ نظری اجمالی بر مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران و عمده‌ترین فعالیت‌های آن ... ۲۲۰
- ❖ آیین‌نامه مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران ۲۲۴
- ❖ آیین‌نامه شبکه کیفیت تدریس - یادگیری در دانشگاه تهران ۲۲۷
- ❖ آیین‌نامه تشکیلات ارزیابی کیفیت آموزش در پردیس‌ها/ دانشکده‌های مستقل ۲۳۱
- ❖ فرم خود ارزیابی کیفیت فرایند تدریس - یادگیری ۲۳۴
- ❖ چارچوبی برای تدوین طرح درس ۲۳۷

نظری اجمالی بر مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران و عمده‌ترین فعالیت‌های آن

کیفیت دانشگاهی پدیده‌ای است که ارتقاء آن مستلزم تلاش در ابعاد چندگانه‌ای است. این ابعاد شامل موارد زیر است: تحقیق و توسعه، سیاستگذاری، ساختارسازی، اشاعه فرهنگ کیفیت، کوشش جهت تقویت نگرش هیات رئیسه نسبت به کیفیت و دلبستگی اعضای هیات علمی به امر کیفیت. از دیگر سو، یکی از دغدغه‌های دانشگاه تهران از دیر باز، ارتقاء و تضمین کیفیت فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی آن بوده که در حال حاضر به جدیدترین مباحث مرتبط با سیاست‌ها و مدیریت دانشگاه تبدیل شده است. بدون شک توجه همه جانبه نسبت به کیفیت درون‌دادها، فرایندها و برون‌دادهای پردیس‌ها/ دانشکده‌ها و نیز دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی و پژوهشی، مستلزم استقرار یک نظام ارزشیابی کارآمد و اثربخش و مناسب با شرایط و مقتضیات می‌باشد.

بنابراین فلسفه وجودی مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه، به ایجاد مرکزی جهت متمرکز کردن فعالیت‌های مربوط به ارتقاء کیفیت دانشگاهی و با هدف ترویج فرهنگ ارزیابی و نیز ارتقاء کیفیت فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی، مرتبط می‌گردد. به‌منظور تحقق هدف فوق‌الذکر، مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران به عنوان نمادی برای بازنمایی کوشش‌های انجام شده در دو دهه گذشته در سطح نظام آموزش عالی در سال ۱۳۸۴، تاسیس گردید و با مصوبه رسمی دانشگاه، این مرکز در اسفند ماه ۱۳۸۴ از اندیشه به واقعیت پیوست. اساس فعالیت‌های ارزیابی در مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران عمدتاً بر ۵ وظیفه عمده دانشگاه شامل: یاددهی-یادگیری، پژوهش، دانش پژوهش (سازماندهی و عصاره کردن دانش موجود)، اداره امور دانشگاهی و عرضه خدمات مورد نیاز جامعه استوار می‌باشد.

اهداف اصلی این مرکز را می‌توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- ۱- تدوین و پیشنهاد سیاست‌های ارزیابی و ارتقاء کیفیت فعالیت‌های دانشگاه،
 - ۲- اشاعه فرهنگ کیفیت در دانشگاه،
 - ۳- تدوین الزامات کیفیت برای ارزیابی و یاری دادن به انجام ارزیابی فعالیت‌های دانشگاه،
 - ۴- برنامه‌ریزی برای ارزیابی درونی و برونی گروه‌های آموزشی و یاری دادن به فرایندهای اجرای ارزیابی کیفیت،
 - ۵- یاری دادن به دانشگاه برای اقدام جهت ارتقاء کیفیت عوامل تشکیل‌دهنده نظام دانشگاه بر اساس نتایج ارزیابی.
- یکی از مهم‌ترین گام‌هایی که این مرکز در راستای ارتقاء کیفیت دانشگاهی برداشته است، تدوین و تصویب تشکیلات ارزیابی کیفیت آموزش در پردیس‌ها/ دانشکده‌های مستقل دانشگاه

تهران می‌باشد. در این تشکیلات "شبکه کیفیت تدریس - یادگیری در دانشگاه تهران" نقش ویژه‌ای ایفا می‌کند. این شبکه، به عنوان یک نهاد علمی به منظور بهبود کیفیت فرایندهای تدریس- یادگیری در رشته‌های مختلف دانشگاه تهران در سال ۱۳۸۹ به تصویب شورای ارزیابی کیفیت دانشگاه رسید. (برای آشنایی با این شبکه به آدرس <http://cuqa-learning.ut.ac.ir> مراجعه شود). این شبکه، در ترغیب اعضای هیات علمی در راستای آشنائی بیشتر با مفاهیم و الگوهای تدریس- ارزیابی آموخته‌ها، سهیم شدن، برقراری ارتباط و تعامل و نیز همیاری نسبت به کیفیت یادگیری دانشجویان، نقش قابل توجهی ایفا می‌کند. در راستای وظایف شبکه یاد شده، کارگاه‌های آموزشی "طراحی تجربه‌های تدریس، یادگیری" در پردیس‌ها و دانشکده‌های مستقل برگزار شده است. ارزیابی این کارگاه‌ها نشان می‌دهد که اعضای هیات علمی نسبت به آنها نگرشی مثبت داشته‌اند و در اغلب پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل درخواست داشته‌اند که به دفعات اجرا شود. هرچند تلاش‌های یاد شده اولین کوشش‌های مربوط به ارزیابی و ارتقاء کیفیت است، اما امید می‌رود که سیستم ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران که در سال ۱۳۸۵ آغاز شده است، همچنان فرایند بالندگی را طی کند.

فعالیت‌های مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران از زمان تاسیس تا کنون

فعالیت‌های مرکز بر محورهای اساسی زیر استوار بوده است:

- رشد و توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای اعضای هیات علمی پردیس / دانشکده در جهت بهبود فرایندهای تدریس- یادگیری در چارچوب رسالت و هدف‌های دانشگاه تهران
 - استقرار ساز و کار ارزیابی درونی و برونی کیفیت در پردیس/دانشکده و فراهم آوردن پشتیبانی لازم برای اجرای این ارزیابی‌ها در سطح گروه‌های آموزشی و پردیس / دانشکده،
 - اشاعه فرهنگ ارزیابی کیفیت در سطح پردیس / دانشکده
 - ارتقاء جایگاه ملی و بین‌المللی دانشگاه تهران
- بر این اساس، عمده‌ترین اقداماتی که در راستای اهداف و محورهای فوق صورت گرفته است، شامل:

- برگزاری همایش‌ها و کنفرانس‌های ملی ارزیابی کیفیت در نظام‌های دانشگاهی (تا کنون هفت همایش و یک کنفرانس ملی برگزار شده است. همچنین دومین کنفرانس ملی در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۴ در دانشگاه فرهنگیان برگزار خواهد گردید).
- برگزاری کارگاه‌های طراحی تجربه‌های تدریس- یادگیری، به منظور ارتقاء توانمندی حرفه‌ای اعضای هیات علمی

- برگزاری کارگاه‌های ارزیابی درونی، به‌منظور اشاعه فرهنگ ارزیابی و آشناسازی و ترغیب اعضای هیأت علمی به انجام این فرایند. از دیگر کارگاه‌های برگزار شده می‌توان به کارگاه مدیریت زمان برای مدیران گروه‌های آموزشی و نیز کارگاه ارتقا اعضای هیأت علمی، اشاره نمود.
- برگزاری نشست‌های تخصصی و سخنرانی‌های علمی در زمینه ارتقا کیفیت دانشگاهی، با همکاری اعضای هیأت علمی در پردیس‌ها و دانشکده‌ها
- راه‌اندازی سایت تخصصی مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه و نیز سایت شبکه کیفیت تدریس-یادگیری دانشگاه
- راه‌اندازی کمیته تشکیلات ارزیابی کیفیت در پردیس‌ها / دانشکده‌ها و انتصاب نمایندگان و دبیران کمیته‌ها در پردیس‌ها / دانشکده‌ها
- انجام فعالیت‌های فرهنگی به‌منظور اشاعه فرهنگ کیفیت در دانشگاه از قبیل: انتشار لوح تجربه‌های تدریس اعضای هیأت علمی صاحب نام دانشگاه در بین اعضای هیأت علمی، چاپ و توزیع خبرنامه مرکز ارزیابی کیفیت در بین اعضای هیأت علمی دانشگاه
- شرکت در جلسات شورای ارزیابی کیفیت دانشگاه و تصویب موارد مربوط به ارزیابی کیفیت از جمله منشور ارتقا کیفیت در دانشگاه تهران
- برگزاری جلسات ادواری با نمایندگان پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل در شبکه کیفیت تدریس - یادگیری
- برگزاری نشست‌های پژوهشی در مرکز ارزیابی کیفیت
- طراحی فرایند تدوین برنامه سالانه ارتقاء کیفیت پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل
- تدوین مواد و منابع یادگیری از قبیل ارائه مقالات، دست برگ‌ها و بروشورهای آموزشی
- یاری رساندن به انجام فرایند ارزیابی درونی و برونی در گروه‌های آموزشی مجری ارزیابی
- طراحی فرایند تدوین برنامه سالانه ارتقاء کیفیت پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل
- همکاری با نهادهای ملی و بین‌المللی در زمینه ارزیابی کیفیت دانشگاهی
- همکاری با موسسه ارزشیابی آموزش مهندسی ایران
- اقدام برای بهبودی بر اساس نتایج ارزیابی درونی و برونی گروه‌های آموزشی مجری
- بازنمایی فعالیت‌های کمیته‌های ارزیابی کیفیت پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل
- انجام چندین پروژه تحقیقاتی در زمینه ارزیابی کیفیت و ساخت ابزارهایی نظیر پرسشنامه خود ارزیابی اعضای هیأت علمی، پرسشنامه کیفیت خدمات دانشگاهی، پرسشنامه

ارزیابی اعضای هیأت علمی از نظر دانشجویان برتر، طراحی فرایند تدوین برنامه سالانه ارتقاء کیفیت پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل، تدوین الزامات ممیزی پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل، تدوین "طرح دستیاران آموزشی" برای اجرا در پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل، تهیه دفترچه راهنمای اعضای هیأت علمی.

لازم به ذکر است برای اطلاع از گزارش‌های تفصیلی فعالیت‌های مذکور، می‌توان به سایت مرکز ارزیابی کیفیت و همچنین خبرنامه‌های مرکز ارزیابی کیفیت که به صورت الکترونیکی در سایت مرکز ارزیابی به نشانی <http://cuqa.ut.ac.ir/> قابل دسترسی است، مراجعه نمود. در ادامه به‌منظور آشنایی بیشتر اعضای هیأت علمی دانشگاه با مرکز و ساختار ارزیابی کیفیت در دانشگاه، آیین‌نامه‌های مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه، شبکه کیفیت تدریس-یادگیری در دانشگاه تهران، فرم خود ارزیابی کیفیت فرایند تدریس-یادگیری و چارچوب تدوین طرح درس ارائه شده‌اند.

❖ آیین‌نامه مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران

این آیین‌نامه که در ۹ ماده در تاریخ ۱۳۸۵/۲/۶ به تصویب شورای ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران رسیده است، به تشریح اهداف، ساختار و نیز وظایف مرکز ارزیابی کیفیت، می‌پردازد. نسخه کامل آیین‌نامه برای اطلاع از مفاد آن در زیر آمده است:

آیین‌نامه مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران

مقدمه :

با استناد به مصوبه هشتمین جلسه هیأت رئیسه در سال ۱۳۸۴ مورخ ۸۴/۲/۲۶ و تصویب هیأت امنا، مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه که در این آیین‌نامه مرکز نامیده می‌شود با هدف ارزیابی کیفیت فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و مدیریتی دانشگاه تشکیل می‌گردد. به‌منظور تعیین حدود اختیارات و وظایف این مرکز و نحوه ارتباط آن با کلیه واحدهای دانشگاه تهران این آیین‌نامه تدوین می‌شود.

ماده ۱- اهداف مرکز

هدف مرکز برنامه‌ریزی و پیگیری انجام ارزیابی کیفیت فعالیت‌های دانشگاه تهران از طریق سنجش این فعالیت‌ها و همچنین ارائه راهکارها و پیشنهادات مناسب و کمک به برنامه‌ریزی برای بهبود آنها می‌باشد.

ماده ۲- وظایف مرکز

۲-۱- ترویج فرهنگ و دانش ارزیابی بعنوان رکن اصلی کیفیت در بین اعضای هیأت علمی، دانشجویان و مدیران و کارکنان

۲-۲- دریافت و استفاده از آمار و داده‌های مورد نیاز در زمینه‌های مختلف از مراجع ذیربط دانشگاه

۲-۳- تدوین برنامه سالانه و میان مدت مربوط به ارزیابی درونی و برونی در دانشگاه با هدف ارتقاء کیفیت علمی دانشگاه

۲-۴- تعیین دستورالعمل مناسب برای ارزیابی درونی و برونی واحدهای دانشگاه

۲-۵- تسهیل ارزیابی برونی واحدهای دانشگاه

۲-۶- یاری دادن به واحدهای مختلف دانشگاه برای ارزیابی درونی از طریق فراهم آوردن تسهیلات

اجرایی از جمله برگزاری کارگاه‌های آموزشی و امثال آن

۲-۷- نظارت بر فرایند و عملکرد گروه‌های مجری ارزیابی درونی

۲-۸- بررسی و تحلیل نتایج ارزیابی درونی و برونی واحدهای مختلف و ارائه راهکارهای مناسب

برای بهبود کیفیت

۲-۹- ارائه نتایج و پیشنهادات ارزیابی‌های انجام شده به ریاست دانشگاه جهت ابلاغ به مراجع ذیربط

۲-۱۰- اخذ گزارش عملکرد سالانه از واحدها و تدوین گزارش سالانه ارزیابی کیفیت در دانشگاه

۱۱-۲- پیشنهاد و انجام طرح‌های تحقیقاتی مرتبط با ارزیابی دانشگاه

۱۲-۲- همکاری با مراکز بین‌المللی ذیربط در امر ارزیابی و تضمین کیفیت آموزش عالی

ماده ۳- ساختار سازمانی مرکز

این مرکز به عنوان یک واحد سازمانی زیرنظر رئیس دانشگاه تهران وظایف محوله را به انجام خواهد رساند.

ارکان مرکز عبارتند از:

الف : رئیس مرکز

ب : شورای مرکز

ج : کمیته‌های تخصصی در زمینه ارزیابی برنامه‌ها و واحدهای دانشگاه
وظایف، اختیارات و ترکیب هر یک از ارکان فوق توسط آئین‌نامه‌ای که به تصویب هیأت رئیسه دانشگاه خواهد رسید، تعیین می‌گردد.

ماده ۴- رئیس مرکز

رئیس مرکز از میان اعضاء هیأت علمی با مرتبه استاد یا دانشیار تمام وقت دانشگاه تهران و با حکم رئیس دانشگاه به مدت سه سال منصوب می‌شود.

ماده ۵- وظایف رئیس مرکز

۱-۵- اداره مرکز براساس ضوابط و آئین‌نامه‌های مصوب

۲-۵- نظارت بر حسن اجرای فعالیت‌های مرکز و پیگیری اشکالات موجود و ارجاع آنها به مقالات ذیصلاح دانشگاه

۳-۵- اجراء و پیگیری مصوبات شورای مرکز

۴-۵- پیشنهاد اعضاء شورای مرکز به رئیس دانشگاه جهت صدور حکم

۵-۵- تنظیم دستور جلسات شورای مرکز

۶-۵- تهیه و ارائه گزارش عملکرد سالانه مرکز

۷-۵- پیشنهاد معاون مرکز از میان اعضاء هیأت علمی تمام وقت با مرتبه حداقل استادیاری دانشگاه تهران به رئیس دانشگاه جهت صدور حکم و انتصاب به مدت سه سال

ماده ۶- شورای مرکز

اعضاء شورای مرکز با رعایت بند ۴ ماده ۵ این آئین‌نامه انتخاب و با حکم رئیس دانشگاه به مدت ۲ سال منصوب می‌گردند. ترکیب اعضاء شورا به شرح ذیل می‌باشد:

- رئیس دانشگاه به عنوان رئیس شورا

- معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان نایب رئیس

- معاون پژوهشی دانشگاه

- معاون اداری و مالی دانشگاه

- معاون دانشجویی دانشگاه
 - رئیس مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه به عنوان دبیر شورا
 - مدیر کل برنامه‌ریزی آموزشی
 - هشت نفر از اعضاء هیأت علمی تمام وقت صاحب نظر دانشگاه با مرتبه علمی دانشیار و بالاتر و در صورت لزوم از استادیاران به انتخاب رئیس دانشگاه

ماده ۷- وظایف شورای مرکز

- تعیین مبانی، سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مربوط به ارزیابی کیفیت فعالیت‌های واحدهای دانشگاه
 - تصویب برنامه سالانه و میان مدت مربوط به ارزیابی با هدف ارتقاء کیفیت دانشگاه در همه زمینه‌ها
 - بررسی نتایج گزارش‌های ارزیابی درونی، برونی و پیشنهادات کمیته‌های تخصصی و اتخاذ تصمیمات لازم
 - بررسی پیشنهادات و رسیدگی به اعتراضات دریافت شده از واحدهای مختلف دانشگاه در مورد ارزیابی‌های انجام شده
 - تصویب آئین‌نامه‌های مورد نیاز به منظور تحقق اهداف مرکز
 - بررسی و تصویب برنامه‌های پیشنهاد شده از طرف کمیته‌های تخصصی

ماده ۸- کمیته‌های تخصصی

کمیته‌های تخصصی با تصویب شورای مرکز ایجاد و مسئول آن با حکم رئیس مرکز برای مدت یک سال منصوب می‌شود. انتصاب مجدد مسئول کمیته‌های تخصصی بلامانع است. هر یک از کمیته‌های تخصصی متشکل از ۵ تا ۷ نفر می‌باشد. اعضاء کمیته‌های تخصصی از میان اعضاء شورا و یا اعضاء هیأت علمی دانشگاه با تائید شورای مرکز و با حکم رئیس مرکز و به مدت ۲ سال منصوب می‌گردند.

ماده ۹- وظایف کمیته‌های تخصصی

کمیته‌های تخصصی برحسب مورد و با تصویب شورای مرکز به منظور تدوین، نظارت یا اجراء فرایند ارزیابی فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاه و همچنین تحلیل نتایج حاصل و ارائه راهبردهای لازم جهت ارتقاء کیفیت تشکیل می‌شود.
 این آئین‌نامه در نه ماده در تاریخ ۸۵/۲/۶ به تصویب شورای ارزیابی کیفیت دانشگاه رسید.

این آیین‌نامه از نشانی الکترونیکی زیر قابل دریافت است:

<http://cuqa.ut.ac.ir/documents/۳۰۷۸۷/۱۸۲۵۲۸۸/aeenname/۲۰markaz.pdf>

❖ آیین نامه شبکه کیفیت تدریس-یادگیری در دانشگاه تهران

شبکه کیفیت تدریس- یادگیری در دانشگاه تهران نهادی است که در سال ۱۳۸۹ با مدیریت مرکز ارزیابی کیفیت در دانشگاه تهران تاسیس شده است، مطابق با آیین نامه این شبکه، همه اعضای هیات علمی دانشگاه تهران اعضای حقیقی و همه پردیس ها و دانشکده های مستقل دانشگاه تهران به عنوان اعضای حقوقی شبکه محسوب می شوند و دارای نمایندگانی در این شبکه اند. مهمترین هدف این شبکه، تقویت و ارتقاء کیفیت فعالیت های تدریس- یادگیری در دانشگاه تهران است. دستیابی به این هدف نیازمند کوشش های همه افراد ذی ربط از جمله مدیران، اعضای هیات علمی و دانشجویان است. برگزاری کارگاه های آموزشی برای توسعه حرفه ای اعضای هیات علمی و نیز برقراری تعامل حرفه ای میان اعضای هیات علمی به منظور ارتقاء توانمندی تدریس آنان از جمله کوشش هایی است که در چارچوب این شبکه و با همکاری نمایندگان پردیس ها و دانشکده های مستقل دانشگاه در شبکه انجام شده است. برای آشنائی بیشتر با شبکه کیفیت تدریس- یادگیری در دانشگاه تهران به نشانی <http://cuqa-learning.ut.ac.ir> مراجعه نمائید. آیین نامه شبکه ابتدا در سال ۱۳۸۹ و با اصلاحاتی در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۸ به مدت ۲ سال دیگر به تصویب شورای ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران رسید و دارای ۸ ماده است. مواد این آیین نامه شامل تعریف شبکه، محل استقرار، هدف ها، فعالیت ها، اعضا، ساختار و منابع مالی شبکه و وظایف کمیته اجرایی آن است. جهت آشنایی با آن، متن کامل آیین نامه در ادامه ارائه شده است:

آیین نامه شبکه کیفیت تدریس-یادگیری در دانشگاه تهران

مقدمه:

یکی از مولفه های اصلی کیفیت در نظام آموزش عالی، کیفیت فرایند تدریس- یادگیری است. کیفیت این مؤلفه نیز بستگی به کیفیت یاددهی و کیفیت عملکرد یادگیری دارد. تحول دیدگاه های روانشناسی یادگیری از رفتارگرایی به شناخت گرایی و سازاگرایی زیربنای نظری لازم را برای آگاهی

مدرس نسبت به انتخاب راهبردهای مناسب در فرایند یاددهی- یادگیری و دستیابی به سطح مطلوب یادگیری فراهم کرده است. اما در عمل، لازم است اعضای هیأت علمی خود نیز با اصول یادگیری و مفاهیم مربوط به روان‌شناسی یادگیری و راهبردهای یاددهی- یادگیری آشنا باشند. علاوه بر آن، فرصت‌های لازم برای همفکری و تعامل اعضای هیأت علمی با یکدیگر درباره تجربه‌های موفق در تدریس فراهم شده باشد. همچنین شرایط لازم برای همیاری دانشجویان در یادگیری امکان‌پذیر گردد. از این راه می‌توان از موفقیت دانشجویان اطمینان حاصل کرد و احتمال شکست تحصیلی، جمع‌گریزی و گوشه‌گیری را در بین دانشجویان کاهش داد.

از طرف دیگر با توجه به پیشرفت‌های گسترده علم یادگیری و کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش عالی، استفاده از روش‌های آموزشی فعال و برانگیختن یادگیرنده برای تلاش بیشتر در فرایند یاددهی- یادگیری تسهیل شده است. اما این امر مستلزم تقویت توانمندی‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی در این زمینه است. در این راستا، ایجاد نهادی که دستیابی به هدف‌های فوق را امکان‌پذیر کند ضرورت یافته است. تاسیس شبکه کیفیت تدریس- یادگیری از جمله اقداماتی است که مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران استقرار آن را با توجه به موارد فوق در اولویت فعالیت‌های خود قرار داده است.

ماده ۱- تعریف شبکه

"شبکه کیفیت تدریس- یادگیری در دانشگاه تهران"، که در این آیین‌نامه، از این پس به اختصار "شبکه" نامیده می‌شود، یک نهاد علمی است که در چارچوب قوانین کشور و مقررات دانشگاه تهران، به وسیله مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران، که در این آئین‌نامه "مرکز" نامیده می‌شود، تاسیس می‌گردد.

ماده ۲- محل استقرار شبکه

"شبکه کیفیت تدریس- یادگیری در دانشگاه تهران" به صورت یک نهاد الکترونیکی ایجاد می‌شود و وابسته به "مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران" است. محل استقرار "شبکه" در تهران است و در "مرکز" قرار دارد.

ماده ۳- هدف‌های شبکه

شبکه هدف‌های زیر را با توجه به رسالت دانشگاه تهران برای بهبود کیفیت فرایند تدریس- یادگیری در فعالیت‌های خود دنبال خواهد کرد:

۱-۳- یاری دادن به رشد و توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی دانشگاه تهران

۲-۳- تقویت و ارتقاء کیفیت فعالیت‌های تدریس- یادگیری در دانشگاه تهران

۳-۳- ترغیب و حمایت از شکل‌گیری و استمرار فرایندهای رشد حرفه‌ای و تخصصی دست

اندرکاران توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی در پردیس‌ها و دانشکده‌های دانشگاه تهران

۴-۳- ابتکار عمل در رشد و توسعه توانمندی‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی

۵-۳- تشخیص و تعیین معیارهای رشد و توسعه توانمندی‌های حرفه‌ای اعضای هیأت علمی

۳-۶- یاری دادن به پژوهش‌ها در زمینه توسعه توانمندی‌های حرفه‌ای اعضای هیات علمی و اشاعه آنها در سطح ملی و بین‌المللی

۳-۷- برنامه‌ریزی در راستای آموزش مداوم اعضای هیات علمی در زمینه کیفیت تدریس- یادگیری

۳-۸- کمک به افزایش آگاهی عمومی درباره ضرورت توجه به کیفیت تدریس- یادگیری و مسائل مربوط به توسعه ویژگی‌های حرفه‌ای اعضای هیات علمی در سطح ملی از طرق مختلف از جمله سایت شبکه

۳-۹- طراحی و توسعه چارچوبی مشترک برای توسعه ویژگی‌های حرفه‌ای اعضای هیات علمی در دانشگاه تهران

۳-۱۰- فراهم کردن زمینه تعامل گروه‌های مختلف اعضای هیات علمی با یکدیگر

۳-۱۱- کمک به توسعه و نهادینه کردن فرایند ارزیابی کیفیت در آموزش عالی، به ویژه در دانشگاه تهران، به عنوان گامی بنیادی برای بهبود کیفیت نظام آموزش عالی کشور از طریق بهبود فرایند تدریس- یادگیری در دانشگاه تهران

ماده ۴- فعالیت‌های شبکه

به منظور دستیابی به هدف‌های شبکه، فعالیت‌های زیر صورت می‌گیرد:

۴-۱- برقراری ارتباط با اعضای هیات علمی از طریق نمایندگان پردیس‌ها و دانشکده‌ها

۴-۲- سازماندهی و برگزاری همایش‌ها و نشست‌های مرتبط با هدف‌های شبکه

۴-۳- برگزاری نشست‌ها و همایش‌های تخصصی برای طراحان و مدرسان دوره‌های رشد و توسعه توانمندی‌های حرفه‌ای اعضای هیات علمی

۴-۴- برگزاری کارگاه‌های آموزشی جهت تقویت مهارت‌های تخصصی در زمینه رشد و توسعه توانمندی اعضای هیات علمی در فرایند تدریس - یادگیری

۴-۵- برقراری ارتباط نزدیک و موثر با هیات‌های علمی دانشگاهی، کمیته‌ها و نهادهای ملی فعال در سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در زمینه کیفیت تدریس- یادگیری دانشگاهی

۴-۶- برقراری ارتباط نزدیک و موثر با نهادهای و موسسات ملی و بین‌المللی فعال در زمینه پژوهش‌های مربوط به کیفیت تدریس- یادگیری دانشگاهی

۴-۷- ایجاد سایت شبکه و حفظ مستمر کیفیت مطلوب آن برای استفاده موثر اعضا در جهت هدف‌های شبکه.

ماده ۵- اعضای شبکه

۵-۱- نمایندگان پردیس‌ها، دانشکده‌ها و موسسه‌های ذی‌ربط در دانشگاه تهران، با معرفی واحد مربوط و نیز رئیس هر یک از کمیسیون‌های تخصصی هیأت ممیزه دانشگاه، به عنوان اعضای اصلی شبکه با حکم رئیس مرکز.

تبصره: هر نماینده در پردیس یا دانشکده، وظایف مربوط به ارزیابی کیفیت آموزش پردیس/دانشکده را عهده دار خواهد شد.

۲-۵- اعضای هیات علمی علاقه‌مند به ارتقاء کیفیت تدریس- یادگیری در دانشگاه تهران بر اساس آیین‌نامه داخلی شبکه.

تبصره: آیین‌نامه داخلی شبکه به وسیله کمیته اجرایی شبکه تهیه و به تصویب شورای ارزیابی کیفیت دانشگاه خواهد رسید.

ماده ۶- ساختار و منابع مالی شبکه

۱-۶- ساختار شبکه متشکل از: الف) کمیته اجرایی، ب) هماهنگ‌کننده شبکه و ج) دبیرخانه است.
۲-۶- کمیته اجرایی از افراد ذیل تشکیل می‌شود: رئیس و معاون مرکز و سه نفر از نمایندگان پردیس‌ها/دانشکده‌ها با انتخاب و حکم رییس مرکز.
۳-۶- معاون مرکز به عنوان هماهنگ‌کننده امور و دبیر کمیته اجرایی شبکه، امور شبکه را بر عهده دارد.

۴-۶- دبیرخانه مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه، امور دفتری شبکه را برعهده خواهد داشت.

۵-۶- بودجه شبکه از طریق دانشگاه تهران، هر سال در بودجه مرکز گنجانده خواهد شد.

ماده ۷- وظایف کمیته اجرایی شبکه

۱-۷- وظیفه کلی کمیته اجرایی شبکه، پیشنهاد برنامه‌های زمانی کوتاه مدت و بلند مدت برای تحقق هدف‌های شبکه و پیگیری تصویب آنها در شورای ارزیابی کیفیت دانشگاه است.

۲-۷- وظایف ویژه کمیته اجرایی شبکه به شرح زیر است:

- اجرای سیاست‌های مصوب شورای ارزیابی کیفیت دانشگاه در جهت تحقق هدف‌های شبکه
- برنامه‌ریزی و پیشنهاد اقدامات لازم برای اجرای سیاست‌های مصوب شبکه
- سازماندهی فعالیت‌های لازم برای اجرای سیاست‌های مصوب شبکه
- نظارت بر کیفیت محتوای سایت شبکه و به‌روز نگه داشتن مطالب و محتوای آن
- اجرای سایر امور ارجاع شده از سوی رئیس مرکز در رابطه با هدف‌های شبکه

تبصره: جلسات کمیته اجرایی با حضور رئیس مرکز یا نماینده وی و حداقل دو نفر از اعضای حداقل یکبار در هر ماه تشکیل می‌شود.

ماده ۸- این آیین‌نامه در هشت ماده در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۸ به طور آزمایشی برای دو سال دیگر به تصویب شورای ارزیابی کیفیت دانشگاه رسیده است.

این آیین‌نامه از نشانی الکترونیکی زیر قابل دریافت می‌باشد:

<http://cuqa.ut.ac.ir/documents/۳۰۷۸۷/۱۸۲۵۲۸۸/aeename-shabake.pdf>

❖ آیین نامه تشکیلات ارزیابی کیفیت آموزش در پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل

پس از تاسیس "شبکه کیفیت تدریس-یادگیری در دانشگاه تهران" در سال ۱۳۸۹، شکل‌گیری و فعالیت تشکیلات ارزیابی کیفیت در پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل در دانشگاه تهران، ابتدا در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۹/۹، مطرح شد. سپس آیین‌نامه مقدماتی آن در جلسه شورای ارزیابی کیفیت در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۸ به تصویب رسید. سرانجام "آیین‌نامه تشکیلات ارزیابی کیفیت آموزش در پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل" در تاریخ ۱۳۹۲/۴/۱۸ به تصویب نهائی رسید. این آیین‌نامه به منظور استقرار ساختار ارزیابی کیفیت در سطح پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل در ۵ ماده چگونگی تشکیل کمیته ارزیابی کیفیت پردیس / دانشکده مستقل را مشخص می‌کند.

آیین‌نامه تشکیلات ارزیابی کیفیت آموزش در پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل

مقدمه:

تاسیس شبکه کیفیت تدریس-یادگیری در دانشگاه تهران؛ که در اینجا "شبکه" نامیده می‌شود، به منظور ایجاد فرصت لازم برای همفکری و تعامل میان اعضای هیات علمی دانشگاه تهران جهت ارتقاء کیفیت فرایندهای تدریس-یادگیری، در جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۱۲ شورای ارزیابی کیفیت دانشگاه به تصویب رسیده است. بر این اساس کمیته ارزیابی کیفیت آموزش در پردیس / دانشکده‌های مستقل (که در این آیین‌نامه کمیته نامیده می‌شود)، به منظور یاری دادن به تحقق هدف‌های مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه و نیز تحقق هدف‌های شبکه کیفیت تدریس-یادگیری ایجاد می‌شود. هدف‌ها و وظایف این کمیته به شرح زیر می‌باشد:

ماده ۱: هدف‌ها

۱-۱- یاری دادن به رشد و توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای اعضای هیات علمی پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل در راستای بهبود فرایندهای تدریس-یادگیری در چارچوب رسالت و هدف‌های دانشگاه تهران؛

۲-۱- یاری دادن به استقرار ساز و کار ارزیابی درونی و برونی کیفیت در گروه‌های آموزشی در سطح پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل و فراهم آوردن پشتیبانی لازم برای اجرای ارزیابی کیفیت در سطح پردیس / دانشکده و گروه‌های آموزشی؛

۳-۱- اشاعه فرهنگ ارزیابی کیفیت در سطح پردیس‌ها / دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی.

۴-۱- یاری دادن به ارتقاء جایگاه ملی و بین‌المللی دانشگاه تهران از نظر سطح کیفیت فعالیت‌ها.

ماده ۲: وظایف

- ۱-۲- مشخص کردن نیازها و برنامه‌های رشد و توسعه ویژگی‌های حرفه‌ای اعضای هیات علمی پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل با توجه به نتایج ارزیابی تدریس آنان؛
- ۲-۲- ارائه پیشنهاد به شورای آموزشی پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل برای تدوین سیاست‌های مناسب برای اشاعه کیفیت فعالیت‌های آموزشی؛
- ۳-۲- تدوین برنامه سالانه فعالیت‌های ارتقاء کیفیت فرایند تدریس- یادگیری در پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل؛
- ۴-۲- همکاری در تدوین معیارهای کیفیت (الزامات) ویژه گروه‌های آموزشی، دانشکده‌ها و پردیس‌ها برای اجرای ارزیابی کیفیت به ویژه ارزیابی درونی و برونی گروه‌های آموزشی؛
- ۵-۲- همکاری با سایر واحدهای سازمانی ذی‌ربط در ارزیابی گروه‌های آموزشی از طریق همکاری در گردآوری، تحلیل و تهیه گزارش‌های ارزیابی؛
- ۶-۲- پیگیری امور مربوط به استفاده از نتایج ارزیابی کیفیت تدریس اعضای هیات علمی از طریق مدیریت برنامه‌ریزی و نظارت آموزشی و سایر واحدهای سازمانی ذی‌ربط در دانشگاه؛ برای تدوین طرح‌های توانمندسازی اعضای هیات علمی در سطح پردیس‌ها/ دانشکده‌های مستقل؛
- ۷-۲- همکاری با سایر واحدهای سازمانی ذی‌ربط در انتخاب اعضای گروه همگنان برای ارزیابی برونی گروه‌های آموزشی؛
- ۸-۲- همکاری با مدیریت برنامه‌ریزی و نظارت در تحلیل داده‌های حاصل از ارزیابی تدریس اعضای هیات علمی به منظور تهیه گزارش کیفیت فرایند تدریس- یادگیری در سطح پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل در هر نیمسال تحصیلی؛
- ۹-۲- ارائه نظر مشورتی به شبکه کیفیت تدریس یادگیری در باره چگونگی اشاعه کیفیت در پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل؛
- ۱۰-۲- بازنمایی وضعیت موجود ویژگی‌های حرفه‌ای اعضای هیات علمی در طراحی تجربه‌های یادگیری به‌منظور شناسایی و اشاعه روال مطلوب در فرایند تدریس- یادگیری، به ویژه در رشته‌های تخصصی؛
- ۱۱-۲- برنامه‌ریزی برای برگزاری کارگاه‌های آموزشی و نشست‌های آموزشی- پژوهشی به‌طور ادواری و سایر گردهم‌آئی‌ها به‌منظور اشاعه فرهنگ کیفیت و توانمندسازی اعضای هیات علمی در پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل؛
- ۱۲-۲- همکاری با مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه به منظور به روز نگهداشتن سایت شبکه کیفیت تدریس- یادگیری در دانشگاه تهران از طریق گردآوری و ارسال داده‌ها و اطلاعات درخواستی از طرف دبیرخانه شبکه؛

۲-۱۳- فراهم آوردن زمینه مناسب برای تعامل اعضا هیات علمی، دانش آموختگان و دانشجویان پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل با شبکه کیفیت تدریس- یادگیری؛

۲-۱۴- همکاری با واحدهای ذی ربط پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل جهت ارتقاء فعالیت‌های کارآموزی و کسب مهارت عملی در گروه‌های آموزشی؛

۲-۱۵- انجام فعالیت‌های پیشنهادی از سوی مرکز ارزیابی کیفیت دانشگاه متناسب با شرایط پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل؛

۲-۱۶- ایجاد یا تقویت سیستم دستیار آموزشی برای ارتقاء کیفیت عملکرد یادگیری در پردیس‌ها/ دانشکده‌های مستقل؛

۲-۱۷- برقراری ارتباط با نهادهای ذی ربط ارتقاء کیفیت در حوزه ارزیابی و ارتقاء کیفیت آموزش.

ماده ۳: ساختار تشکیلات ارزیابی کیفیت آموزش در پردیس‌ها/ دانشکده‌های مستقل

۳-۱- وظایف موضوع ماده (۲) این آیین‌نامه از طریق کمیته ارزیابی کیفیت پردیس/دانشکده مستقل به انجام می‌رسد.

۳-۲- ترکیب کمیته به شرح زیر است:

الف) نماینده پردیس / دانشکده مستقل در شبکه کیفیت به عنوان رییس کمیته ب) نمایندگان دانشکده‌های وابسته به پردیس، یا نمایندگان گروه‌های آموزشی در دانشکده مستقل به انتخاب اعضای هردانشکده وابسته به پردیس یا گروه آموزشی در دانشکده مستقل به عنوان اعضای کمیته.

تبصره ۱: یک نفر از میان اعضاء کمیته، به انتخاب اعضاء ، دبیری کمیته را برعهده خواهد گرفت. احکام رئیس و دبیر کمیته به وسیله رئیس پردیس/دانشکده مستقل صادر خواهد شد.

تبصره ۲: یک نفر کارشناس امور آموزشی با ابلاغ رییس پردیس یا دانشکده مستقل وظایف مربوط به دبیرخانه کمیته را به انجام می‌رساند.

ماده ۴: منابع مالی

۴-۱- اعتبارات مورد نیاز فعالیت‌های ارزیابی کیفیت آموزش در پردیس‌ها / دانشکده‌های مستقل بر اساس برآورد سالانه کمیته در توزیع اعتبارات توسط دانشگاه پیش‌بینی و در بودجه پردیس‌ها/ دانشکده‌های مستقل گنجانده می‌شود.

ماده ۵: این آیین‌نامه در ۵ ماده در تاریخ ۱۳۹۲/۴/۱۸ به تصویب شورای ارزیابی کیفیت دانشگاه تهران رسید.

علاقه‌مندان جهت دسترسی به این آیین‌نامه، می‌توانند به این نشانی الکترونیکی مراجعه

نمایند: <http://cuqa.ut.ac.ir/۳۱>

❖ فرم خودارزیابی کیفیت فرایند تدریس - یادگیری

این فرم فهرستی از جنبه‌های قابل مشاهده برای بهبود کیفیت فرایند تدریس - یادگیری می‌باشد و در چهار زمینه موضوعی سازماندهی محتوای درس به وسیله مدرس، عرضه درس به وسیله مدرس، تعامل مدرس - دانشجو، و نیز تعیین تکالیف درسی به وسیله مدرس و می‌باشد. برای آشنایی کامل با محتوای این ابزار، نسخه کامل آن در زیر آورده شده است:

میزان مطلوبیت				فهرست جنبه‌های قابل مشاهده برای بهبود فرایند تدریس - یادگیری	شماره	موضوع
۴	۳	۲	۱	کیفیت تدریس خود را تا چه اندازه مطلوب می‌دانید: (در مقیاس چهار درجه‌ای: ۱/ نا مطلوب / ۲/ نسبتاً نا مطلوب / ۳/ نسبتاً مطلوب / ۴/ مطلوب)		
				بیان هدف‌های درس به‌طور آشکارا	۱	الف - سازماندهی محتوای درس به وسیله مدرس
				سازماندهی فرایند یاددهی - یادگیری برای دستیابی به هدف‌ها بر اساس طرح درس	۲	
				بیان رابطه این درس با درس‌های دیگر (به‌طور عمودی و افقی)	۳	
				اشاره به مفاهیم و نکات اصلی درس	۴	
				اشاره به رابطه مباحث این درس با درس‌های دیگر در ادامه دوره آموزشی	۵	
				خلاصه کردن نکات اصلی درس در پایان آن	۶	
				تمایز قایل شدن بین واقعیات علمی و نظرات فردی	۷	
				عرضه نقطه نظرات گوناگون در صورت ضرورت	۸	
				استفاده بهینه از وقت کلاس	۹	
				توانائی مدرس در برقراری نظم و ترتیب مناسب در کلاس	۱۰	
				آشکاری پیام نهائی درس در پایان جلسه درس	۱۱	
				بازنمائی اندیشه زیربنائی درس بطور آشکار	۱۲	

میزان مطلوبیت				فهرست جنبه‌های قابل مشاهده برای بهبود فرایند تدریس - یادگیری	شماره	موضوع
۴	۳	۲	۱	کیفیت تدریس خود را تا چه اندازه مطلوب می‌دانید: (در مقیاس چهار درجه‌ای: نا مطلوب ۱/ نسبتا نا مطلوب ۲/ نسبتا مطلوب ۳/ مطلوب ۴)		
				سخنان مدرس به سهولت برای همه دانشجویان قابل شنیدن است	۱۳	ب- عرضه درس به وسیله مدرس
				ادای سخن مدرس از تاکید مناسب برخوردار است (بلندی صدا، سرعت سخن و).	۱۴	
				با نگاه مستقیم (چهره به چهره) به دانشجویان توجه آنان جلب می‌شود.	۱۵	
				سرعت سخن گفتن برای یادداشت برداری دانشجویان متناسب است.	۱۶	
				در ضمن سخن گفتن، مدرس به سوال‌های دانشجویان و اشارات آنان توجه می‌نماید.	۱۷	
				اصطلاحات نامانوس، مفاهیم و اصول جدید را تعریف می‌کند.	۱۸	
				با مثال‌های مناسب و مرتبط با مسایل جامعه (در صورت لزوم) نکات اصلی درس تشریح می‌شود.	۱۹	
				با عرضه مطالب آشنا به ذهن دانشجویان، مطالب جدید شرح داده می‌شود.	۲۰	
				مطالب پیچیده و مشکل درسی به صورت‌های گوناگون بازنمائی و تشریح می‌شود.	۲۱	
				اشتیاق مدرس به ماده درسی به شیوه‌های مختلف بازنمائی می‌شود.	۲۲	
				دانشجویان به عرضه پرسش‌های درسی ترغیب می‌شوند.	۲۳	ج- تعامل مدرس - دانشجو
				بحث دانشجویی در باره مطالب مورد تشویق قرار می‌گیرد.	۲۴	
				توجه دانشجویان به نکات و مطالب درسی جلب می‌شود.	۲۵	
				برای پایش یادگیری دانشجویان و اطمینان از پیشرفت آنان از ارزیابی مستمر استفاده می‌شود.	۲۶	
				به رفتار غیر کلامی دانشجویان (حرکات صورت و غیره) توجه نموده و به اشتیاق آنان برای درک بهتر مطالب پاسخ می‌دهد.	۲۷	
				پرسش‌ها و پاسخ‌های کلاسی را در صورت لزوم، برای درک بیشتر مطالب تکرار می‌کند.	۲۸	
				بحث درباره پرسش‌هایی که از نظر درسی اهمیت کمتری دارد و با ظرافت	۲۹	

میزان مطلوبیت				فهرست جنبه‌های قابل مشاهده برای بهبود فرایند تدریس - یادگیری	شماره	موضوع
۴	۳	۲	۱	کیفیت تدریس خود را تا چه اندازه مطلوب می‌دانید: (در مقیاس چهار درجه‌ای: ۱/نا مطلوب / ۲/نسبتا نا مطلوب / ۳/نسبتا مطلوب / ۴)		
				لازم به بیرون از کلاس موقوف می‌کند .		
				به همه دانشجویان احترام می‌گذارد و تعامل با همه آنان را به طور برابر رعایت می‌کند .	۳۰	
				به پرسش‌ها و اشارات دانشجویان به دقت توجه نموده و به آنان پاسخ می‌دهد .	۳۱	
				تفکر انتقادی و تحلیل مطالب درسی را ترغیب می‌کند .	۳۲	
				محیط کلاس را چنان سامان می‌دهد که دانشجویان آزادانه انتقادات خود را بیان کنند و مشتاقانه در بحث مشارکت می‌نمایند .	۳۳	
				توجه دانشجویان را جلب می‌کند و احترام آنان را برمی‌انگیزد.	۳۴	
				مدرس تکالیف درسی مناسب برای هر بحث درسی تعیین می‌کند .	۳۵	د- تعیین تکالیف درسی به وسیله مدرس و پیش آن‌ها
				یادگیری هر مبحث درسی را با بحث کلاسی و تمرین‌های ضروری تقویت می‌کند.	۳۶	
				با توجه به مباحث درسی و ضرورت آن‌ها، شیوه‌های تدریس متنوع انتخاب می‌کند .	۳۷	
				تعامل دانشجویان ، مواد درسی را از طریق پوشه عملکرد تقویت می‌کند .	۳۸	
				با توجه به رویکردهای یاددهی- یادگیری از رویکرد مناسب برای افزایش عملکرد یادگیری دانشجویان استفاده می‌کند .	۳۹	
				برای ارتقاء یادگیری دانشجویان ، تعامل میان آنان را از طریق مشارکت در فعالیت‌های کلاسی یا تکالیف گروهی، افزایش می‌دهد .	۴۰	

علاقه‌مندان می‌توانند جهت دریافت فایل به نشانی الکترونیکی زیر مراجعه نمایند:
<http://cuqa.ut.ac.ir/documents/۳۰۷۸۷/۰/form/۲۰khod/۲۰arzyabi.pdf>

❖ چارچوبی برای تدوین طرح درس

این دستورالعمل که در سایت شبکه کیفیت تدریس-یادگیری نیز موجود است، به تشریح مطالبی در خصوص طرح درس، عناصر مشترک در تدوین طرح درس، و نکاتی در خصوص طراحی و کاربرد طرح درس می‌پردازد.

طرح درس و اجزاء تشکیل دهنده آن

۱- تعریف

طرح درس چارچوبی است برای بازنمایی مقصد و مسیر درس، از طریق عرضه نقش مفهومی درس و در راستای تعامل مدرس با دانشجویان و نیز کسب تجربه و تأمل در باره آموخته‌ها، جهت دستیابی به عملکرد مطلوب یادگیری. در طرح درس علاوه بر ذکر هدف‌ها، فعالیت‌های یاددهی-یادگیری و منابع درسی، شیوه‌های ارزیابی آموخته‌ها بازنمایی می‌شود. اشکال و قالب‌های گوناگونی برای تدوین طرح درس وجود دارد، اما اغلب آنها در بر دارنده عناصر مشترکی می‌باشند.

۲- عناصر مشترک در تدوین طرح درس

۱-۲- عنوان درس؛

۲-۲- مدت زمان؛ لازم برای اجرای فرایند تدریس-یادگیری و تحقق هدف‌ها؛ این مدت باید به صورتی تخصیص یابد که ۳۰ درصد آن به عرضه مطالب و ۷۰ درصد برای تعامل و تأمل صرف شود.

۲-۳- فهرستی از هدف‌های یادگیری؛ این هدف‌ها را می‌توان به صورت عملکردی بیان نمود (یعنی آنچه که از یادگیرنده انتظار داریم به صورت عملکرد در فرایند تدریس-یادگیری و نیز در پایان درس به انجام رساند).

۲-۴- فهرستی از محتوای درس، منابع و مواد آموزشی این فهرست شامل رؤس مطالب، منابع و مواد آموزشی مورد استفاده در فرایند دستیابی به هدف‌های یادگیری است.

۲-۵- نقشه مفهومی و چارچوب درس؛ این نقشه همراه با مباحث پیش درآمد درس است و برای این منظور طراحی می‌گردد که تصویری جامع از درس بازنمایی شود. علاوه بر آن، دانش و مهارت‌های مورد انتظار که دانشجو باید به آن‌ها دست یابد، نمایان می‌شود. همچنین مطالب درسی برای عرضه در جلسه‌های مختلف بخش‌بندی می‌شود.

۲-۶- اجزای فرایند تدریس-یادگیری؛ این بخش توصیف‌کننده فعالیت‌هایی است که در جلسه‌های درس، هنگام عرضه مطالب باید به انجام رسد؛ و شامل دو بخش است: الف- درون‌داد تدریس؛ یعنی آنچه که مدرس قرار است انجام دهد و عرضه کند، ب- تمرین هدایت شده یعنی فرصت‌هایی که به دانشجویان داده می‌شود تا آنان با راهنمایی و الگودهی مدرس به تعامل بپردازند؛ مهارت‌های تازه را

کسب کرده دانش خود را بیازمایند و یا درک خود را از اندیشه‌ها و ایده‌های جدید ابراز نمایند. در اینجا، مدرس می‌تواند مدل‌ها، و پرسش‌های جهت‌دهنده و امثال آن را ذکر کند.

۲-۷- تمرین‌های مستقل در فرایند تدریس - یادگیری؛ این بخش از طرح درس، به دانشجویان نشان می‌دهد چه تمرین‌هایی باید بطور مستقل انجام دهند تا دانش و مهارت کسب شده خود را با خودآزمایی به عملکرد مطلوب یادگیری برسانند.

۲-۸- خلاصه مباحث و مفاهیم درس؛ این بخش فرصتی فراهم می‌کند که در آن مدرس هر یک از مباحث را جمع‌بندی کند و یادگیرندگان را ترغیب کند تا به طرح پرسش‌هایی بپردازند که پاسخ آنها را دریافت نکرده‌اند.

۲-۹- چگونگی ارزشیابی آموخته‌ها؛ در طرح درس باید به بیان مؤلفه‌های ارزشیابی عملکرد دانشجو پرداخت. این مؤلفه‌ها باید، تسلط او بر دانش و مهارت‌های مورد نظر را نمایان کند. این کار ممکن است به صورت ارائه پرسش‌هایی باشد که یادگیرندگان باید به آنها پاسخ دهند؛ یا به صورت مجموعه‌ای از دستورالعمل‌ها باشد که یادگیرندگان آنها را دنبال کنند و به انجام رسانند. ارزشیابی آموخته‌ها ممکن است تکوینی باشد؛ یعنی برای هدایت یادگیری‌های بعدی و یادگیری مداوم به کار رود یا تراکمی و نهایی باشد که برای تعیین نمره یا دیگر معیارهای موفقیت به کار می‌روند از این جمله می‌توان به پوشه عملکرد دانشجو در درس اشاره کرد.

۲-۱۰- تجزیه و تحلیل فرایند تدریس - یادگیری؛ در اغلب چارچوب‌های طرح درس، این بخش عرضه نمی‌شود، اما عرضه آن به مدرس اجازه می‌دهد تا درباره فرایند اجرای درس و نحوه تدریس بیانیشد و به خود ارزیابی بپردازد. این امر از طریق پرسش‌هایی به شرح زیر انجام می‌شود:
چه بخشی از درس مطلوب بود؟ چه بخش‌هایی باید بهبود یابد؟ و یادگیرندگان به درس چه واکنشی داشتند؟ معمولاً اجرای این بخش در وسط و انتهای نیمسال تحصیلی انجام می‌شود.

چند نکته درباره طراحی و کاربرد طرح درس:

* قالب کلی انتخاب شده برای تدوین طرح درس، به طور کلی، تحت تأثیر الزامات گروه آموزشی و ذوق و سلیقه مدرس قرار می‌گیرد و ممکن است به صورت قالبی خاص درآید.

* معمولاً طرح واحدهای درسی آزمایشگاهی و یا عملی تا اندازه زیادی قالبی مشابه با طرح یک درس نظری دارد. اما به منظور پوشش دادن به کل فرایند یاددهی-یادگیری، مطالب نظری و عملی مربوط به یک درس، چنان در طرح درس گنجانده می‌شوند که جلسه‌های کار عملی یا آزمایشگاهی نیز در آن منعکس شود.

* در سبک‌های تدریس سازاگرا (constructivism)، ممکن است تدوین طرح درس برای هر جلسه درس لزومی نداشته باشد. بلکه هدف‌های عملکردی و زمان‌بندی اجرای درس در طرح درس در نظر گرفته می‌شود. اما، علاوه بر نکات یاد شده، در طرح درس به نیازهای یادگیرندگان و سبک‌های یادگیری آنان توجه بیشتری بعمل می‌آید و انعطاف‌پذیری طراحی برای تجربه‌های یادگیری بیشتر می‌شود.

* در بیان هدف‌های آموزشی باید توجه داشت که فرایند شناختی را به شش طبقه تقسیم می‌کنند. علاوه بر آن، دانش در چهار نوع (دانش واقعیات، دانش مفهومی، دانش شیوه‌ها و دانش فراشناخت) دسته بندی می‌شود؛ به طوری که اگر طبقه بندی فرایند شناختی را با توجه به انواع دانش در یک درس مورد نظر قرار دهیم، جدول شماره (۱) حاصل می‌شود. به عبارت دیگر در تدریس یک درس باید سطح یادگیری را، (برحسب فرایند شناختی) معین نمود و به تفکیک نوع دانش، تعیین کرد تا بتوان به روشنی عملکرد یادگیرنده را تعریف نمود.

* با توجه به جدول (۱) مدرس می‌تواند در فرایند تدریس - یادگیری، تاکید درس را از تدریس به یادگیری منتقل کند؛ علاوه بر آن از یادگیری سطحی (بخاطر آوردن) به یادگیری عمقی (بوجود آوردن) و از باز تولید کردن مطالب درسی - توسط دانشجو در آزمون پایانی درس - ، به تحول گرائی در اندیشیدن نسبت به مفاهیم و مطالب درسی، کاربرد آنها؛ تحلیل، ارزشیابی (ارزیابی) و سازماندهی عناصر تشکیل دهنده درس در قالب یا ساختاری نو سوق دهد. بدین سان، دانشجو می‌تواند به بازنمایی‌های ذهنی خود از دانش مورد تدریس به طور مستمر بهبودی بخشیده و عملکرد یادگیری خود را به سطح مطلوب ارتقاء دهد.

جدول (۱): طبقه بندی فرایند شناختی (در تدریس و یادگیری) به تفکیک نوع دانش

نوع دانش	فرآیند شناختی					
	بخاطر آوردن	درک	کاربرد	تحلیل	ارزیابی	بوجود آوردن
دانش واقعیات	فهرست کردن	خلاصه کردن	دسته بندی کردن	نظم دادن	رتبه بندی کردن	آمیختن
دانش مفهومی	توصیف	تفسیر	آزمایش	تشریح	ارزیابی	برنامه ریزی
دانش شیوه‌ها	جدول بندی	پیش بینی	محاسبه	تمایز	نتیجه گیری	ترکیب
دانش فراشناختی	کاربرد مناسب	اجرا	ساختن	به انجام رساندن	اقدام	به واقعیت رساندن

منبع: [Anderson, et al. (۲۰۰۱)/www.pedagogy.ir]

به نام خدا

اصول اساسی تضمین کیفیت دانشگاه تهران

- ۱- ارج نهادن بر تدریس با کیفیت و تضمین فرایند تدریس - یادگیری مطلوب
- ۲- فراهم کردن محیط دانشگاهی، آموزشی و پژوهشی مطلوب، با نشاط و قابل رقابت در سطح جهانی
- ۳- تقدیر شایسته از فعالیت‌های علمی و پژوهشی با کیفیت مطلوب
- ۴- حرکت در جهت دستیابی به مرزهای دانش در رشته‌های علمی و ارتقاء جایگاه علمی دانشگاه در سطح منطقه‌ای و جهانی
- ۵- اجرای مستمر ارزیابی‌های کیفیت در واحدهای دانشگاهی و اقدام لازم برای تضمین کیفیت بر اساس نتایج آن
- ۶- ارتقاء توانمندی‌های حرفه‌ای دانشگاهیان در تدریس، پژوهش و ارائه خدمات تخصصی
- ۷- فراهم کردن زمینه گسترش تعاملات بین‌المللی دانشگاهی به منظور تضمین کیفیت
- ۸- قدرشناسی از تلاش‌های دانشگاهیان در زمینه ارزیابی و ارتقاء کیفیت
- ۹- قدردانی از تعهد به خدمت و فعالیت علمی با کیفیت مطلوب
- ۱۰- حمایت از حل مشکلات جامعه از طریق کوشش‌های علمی
- ۱۱- تضمین کیفیت مدیریت واحدهای دانشگاهی با تکیه بر ارزیابی مستمر
- ۱۲- تکریم استادان، پژوهشگران و متخصصان برجسته و فراهم کردن شایسته زمینه فعالیت ایشان در دانشگاه